

Література:

1. Соціально-економічне становище України у 2023 році : експрес-випуск. Київ : Державна служба статистики України, 2024. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2025).
2. Власюк В. В. Вплив війни на агропромисловий комплекс та продовольчу безпеку України. *Економіка та держава*. 2023. № 4. С. 12–18.
3. Стратегія розвитку агропромислового комплексу та сільських територій в Україні до 2030 року. Кабінет Міністрів України. URL: <https://minagro.gov.ua> (дата звернення: 20.11.2025).

УДК 368.914:330.322:336.1

Т.А.Трут

ІНВЕСТИЦІЙНА МОДЕЛЬ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ДЕРЖАВИ

T.A.Trut

INVESTMENT MODEL OF PENSION PROVISION AS A TOOL FOR ENHANCING THE FINANCIAL STABILITY OF THE STATE

Сучасна пенсійна система України функціонує в умовах глибоких структурних та демографічних викликів. Запланована на 2025 рік пенсійна реформа передбачає запровадження бальної моделі розрахунку пенсій, відповідно до якої виплати складатимуться з базової та страхової частин. Проте ефективність цієї моделі значною мірою залежить від здатності держави забезпечити достатній фінансовий ресурс у перехідний період, що формує ризики додаткової фіскальної нестабільності.

Однією з ключових проблем солідарної пенсійної системи є виражений демографічний дисбаланс. Нині на одного пенсіонера припадає лише один платник внесків, тоді як економічно обґрунтованим вважається співвідношення не менше 1,5:1. Масштабна трудова міграція, високий рівень тінізації економіки та скорочення чисельності працездатного населення поглиблюють дефіцит Пенсійного фонду. За таких умов солідарна система втрачає ознаки довгострокової стійкості та потребує запровадження альтернативних підходів до пенсійного забезпечення.

Однією з потенційно ефективних альтернатив є інвестиційна модель, що передбачає спрямування частини доходів громадян на формування індивідуального пенсійного капіталу шляхом інвестування у державні облігації, акції, індексні фонди та інші фінансові інструменти під державним контролем. Такий підхід сприяє накопиченню персонального пенсійного ресурсу протягом усього трудового життя, забезпечуючи додаткове джерело стабільного доходу в пенсійному віці.

Аналіз потенціалу інвестиційної моделі засвідчує низку її ключових переваг. По-перше, акумуляція коштів населення у державних цінних паперах створює довгостроковий фінансовий ресурс, що може бути спрямований на реалізацію інфраструктурних та інноваційних проєктів. Це зменшує потребу у зовнішніх запозиченнях та зміцнює макрофінансову стабільність держави. По-друге, участь громадян в інвестиційному процесі сприяє підвищенню рівня фінансової грамотності та розвитку навичок управління особистими заощадженнями.

По-третє, інвестиційна модель забезпечує більш високий рівень фінансової автономії у пенсійному віці, адже майбутні виплати залежать від накопиченого капіталу, а не від поточного стану економіки чи демографічних трендів. Це мінімізує

ризика, пов'язані з коливаннями чисельності працездатного населення, та сприяє стабільності добробуту громадян.

Поступовий перехід до змішаної пенсійної системи, що поєднує солідарні та інвестиційні механізми, здатний зменшити дефіцит Пенсійного фонду й знизити фінансове навантаження на державний бюджет. На початковому етапі частина внесків може продовжувати надходити до солідарної системи, тоді як інша частина — інвестуватися в державні фінансові інструменти. Надалі частку інвестиційної складової доцільно поступово збільшувати, забезпечуючи безпечний і прогнозований перехід до повноцінної накопичувальної моделі.

Отже, інвестиційна модель пенсійного забезпечення є перспективним напрямом модернізації чинної системи. Вона поєднує індивідуальну відповідальність громадян за власне фінансове майбутнє з можливістю держави ефективно управляти залученими ресурсами в інтересах економічного розвитку. Її впровадження може стати стратегічним кроком до формування фінансово стійкої пенсійної системи, здатної забезпечити гідний рівень життя громадян у старості та зміцнити макроекономічну стабільність держави.

Література

1. Тимошик Н.С. Загальний стан та пріоритетні напрями розвитку фінансового ринку в умовах війни. Modern science: challenges of today: Collective monograph. Bratislava, Slovakia, 2023. pp. 89 – 124. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/42700/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20Modern%20science%20FINAL.pdf>
2. Юрчик І.Б. Перспективи розвитку корпоративної соціальної відповідальності страхового бізнесу в Україні. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-53> (дата звернення: 12.11.2025).

УДК 339.13

В.А.Фалович, д.е.н., професор; В.Ю.Башняк

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна)

МАРКЕТИНГ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА

V.Falovych Dr. Prof., V.Bashniak

MARKETING AS A STRATEGIC INSTRUMENT FOR SHAPING ENTERPRISE COMPETITIVE ADVANTAGES

У сучасних умовах ринкової нестабільності, глобалізації та швидкої цифровізації економіки маркетинг трансформується з допоміжної функції у стратегічний елемент управління підприємством. Його роль виходить далеко за межі просування товарів — маркетинг стає основою формування стратегії розвитку, що поєднує аналітичні, інноваційні, комунікаційні та соціально-відповідальні аспекти діяльності. Саме завдяки ефективній маркетинговій політиці підприємство здатне створювати довгострокові конкурентні переваги, які важко відтворити конкурентам.

Ключові напрями впливу маркетингу на формування та зміцнення конкурентних переваг підприємства, систематизуючи інструменти, результати та приклади їх практичної реалізації відобразимо в табл. 1. Кожен із зазначених напрямів виступає